



TÄNA LEHES

Loodussõbra kuu
tähistamine Puhja vallas

Puhja Gümnaasiumi
abituriendid osalesid
Riigikogu sünnipäevapeol

Volikogus

Pindalatoetusi saab
tänavu taotleda maikuus

Indrek Pertelson ja Aivar
Haller koolitasid Puhja
Gümnaasiumi õpilasi

Vabatahtlik töö ja Euroopa
Vabatahtlik Teenistus

Tutvumine
prügimajandusega

Keskkonna-alane
matkamäng

Toimus keskkonnapäev

Tartumaa laste IX
folklooripäev

H. Ch. Anderseni 200.
sünniaastapäev

Võrtsjärve
konstaablipiirkonnas
juhtunust

Puhja Seltsimaja annab
teada

Loodussõbra kuu lasteaias

Marje Norman
Puhja lasteaia Pääsusilm õpetaja

Lasteaias oli teist aastat järjest loodussõbra kuu, mis kätkes endas hulk looduse- ja keskkonnahoiulaseid ettevõtmisi. Loodussõbra kuule eelnesid lasteaiaõpetajate ühised arupidamised, kus mõeldi läbi ja pandi kokku tegevuste kava. Koostööd tehti ka kooli pedagoogidega, kavandati ühisüritused.

Toimus hulk vahvaid ettevõtmisi, millest mõned siinkohal ka ära nimetan:

Maakera prügisse uputamine

Korjasime jälle meie armsast Puhjast üles igasugu prügi terve kuu vältel. Iga tubli korjaja pani ka oma nime kirja, dokumenteerimise järgi oli kõige terasem prügikorjaja Henri Kipper. Suur tänu kõigile, kes prügi maha ei loobi või kes prügi üles korjavad. Nägime kuu lõpus, et ikka veel leidub meil inimesi, kes nii lihtsat töde - **PANE PRÜGI PRÜGIKAS-TII!** eiravad.

Keskkonnanäitus Parem hoida, kui oiata

Lasteaia saalis oli üleval hulk loodushoiu ja jäätmekäitluslaseid plakateid, mis mälu värskendamiseks kasulikku infot jagasid. Plakatmaterjali toetas ka lasteaialaste jääkmaterjalidest meisterduste näitus. Oli toredaid ideid. Siinkohal tahaks tänada kõiki II rühma tublisid pereliikmeid, kes aktiivselt näitusel kaasa löid ja nii mõnegi toreda idee materjali taaskasutusest meile andsid.

Lasteaia õuealale pandi meie töömehe Vello Vadi poolt tehtud prügikastid. *Heko Põld* pani paika infotahvli, mille tänavapoolisel küljel veel praegugi III ja V rühma laste plakat alevirahvale lugemiseks. Loodusvaatluskohad said kenasti paika, kus lastel hea ümbritsevat elu uurida. Pilku püüab rõõmsalt tiirlev tuuleratas. Vanema rühma poistega rajasime *ussikodu*, mis on juba asustatud elanike poolt. Jõime jälle kosutavat kasemahla oma mahlakaselt. Koristasime oma õue

looduseprügist puhtaks.

Käisime *õppekäigul Keskkonnajammas*, kus Merike Rehme ja Ilmar Tiirik lastele ohtlike jäätmete kogumisest rääkisid. Suur tänu õpetuse eest!

13. aprillil käis vanem rühm koos kooliõpilastega *õppekäigul Aardlapalu prügilas*.

III rühm mängis ilmekalt näidendi *Okkalisest siilist*. Aitäh näitlejaile ja lavastajatele õpetajatele Reet Malahhovile ja Aila Sellekesele.

19. aprillil toimus *Keskkonnamängude päev* koos kooliõpilastega.

21. aprillil osales vanem rühm *Matkamängupäeval*, mis peeti seltsis õpilastega.

27. aprillil oli ülelasteaialine *Matkapäev*, mis edukalt korda läks. Igal rühmal oli oma matka paik.

Iga rühm pidi korraldama ka lasteaia looduseõpperajal orienteerumismängu. Emotsionaalseks kujunes II rühma mäng, kuhu olid lisaks Jänesele ja Metsavanale ka päris Hunt ja Karu kohale tulnud. Aitäh õpetajad Ljubov Serikova ja Maie Mees ning lapsevanemad Katrin Jõe ja Maire Rehme!

Terve kuu vältel said kõik huvilised vaadata lasteaiaõpetajate poolt pildistatud loodusfotosid Eestimaa eri paigust. Selline näitus oli meie majas esmakordne. Äärmiselt meeldiv oli tõdeda, et me niipalju ilmepärast oleme osanud fotoaparaadiga tabada. Järelikult oleme osanud leida ja imetleda. Loodusfotod seadis näitusele Lea End- Kärmas. Aitäh!

Loodussõbra kuu sai läbi ja läks kenasti korda ka ilma suurte projektirahadeta. Midagi uut leidis toimunust iga otsija. Loodus aga ei kao me ümbert kusagile. Inimene looduseta hakkama ei saa. Loodus inimeseta küll. Mõelgem sellele, see puudutab meid kõiki olenemata ametipostist või aujärjest.

Loodussõbra kuu üritustest loe veel leheküljel 6-7

Puhja Gümnaasiumi abiturientid osalesid Riigikogu sünnipäevapeol

Agnes Männik

Puhja Gümnaasiumi õpetaja

23. aprillil möödus 86 aastat Riigikogu eelkäia Asutava Kogu esimesest istungist. Ka Puhja Gümnaasiumi abiturientid käisid Riigikogu sünnipäevapeol.

Pidupäev algas traditsioonilise kontserdiga Piirivalveorkestrilt ning Riigikogu esimehe Ene Ergma tervituskõnega. Tervitussõnade kõrval võttis spiiker kokku ka Riigikogu töö tulemused ning soovis edu töö jätkamisel. Seejärel kutsuti sünnipäevalised Toompea lossi, kuhu sisenemisel tuli kõigil läbida ka turvakontroll. Enne lossi sisenemist oli võimalus ära käia (ainus kord aastas!) ka Toompea lossi tornis, mis asub merepinnast peaaegu sada meetrit kõrgemal. Võimalust kasutati rõõmuga.

Ennelõunat tutvusime giidi saatel Toompea lossi ruumide ning tööga. Huvitav oli näha Riigikogu esimehe töö- ja esindusruume, veel põnevam aga tutvuda tema tööga.

Hiljem sai abiturientidele võimalikuks võtta osa Riigikogu istungist, mida juhtis tavapäraselt spiiker Ene Ergma. Rahva küsimustele olid vastama tulnud peaminister Andrus Ansip, sotsiaalminister Jaak Aab ning justiitsminister Rein Lang. Küsimused puudutasid Venemaa Eesti okupeerimise tunnistamist, sundüürnike olukorda, pensionäride probleeme, suhkrutrahvi probleemi ning puuetega inimeste elu parandamist. Meie õpilased küsisid peaminist-



Riigikogu esimees Ene Ergma Puhja Gümnaasiumi külaliste keskel

Pildid: Agnes Männik

rilt, millised on uue koalitsiooni töösuunad võrreldes lahkunud koalitsiooniga. Õpilased said sel viisil järgi proovida Riigikogu töö käigu ning tõdeda, et Riigikogu saalis toimuvad küll ettekanded ning lühiarutlused, peamine töö käib aga hoopis komisjonides.

Riigikogu sünnipäeval käimine oli abiturientidele ühelt poolt huvitav üritus, teiselt poolt aga hea kogemus tutvumaks meie parlamentaarse riigi tähtsaima juhtimisasutusega ja sealse tööga. Abiturientidega käis Riigikogu sünnipäeval Puhja Gümnaasiumi ühiskonnaõpetuse õpetaja Agnes Männik.



Tulevane Riigikogu spiiker Triin

Volikogus

Viiue Paltseri
vallasekretär

Aprillikuine volikogu istung oli tagasihoidlik. Arutusel olnud kolm päevakorrapunkti olid kõik maaga seonduvad ja ettevalmistatud maanõunik Eda Vihandi poolt.

Esimesena võeti vastu otsus Teilma külas Kersti Variksaare poolt erastata-

va vaba metsamaa tükile M-73 sihtotstarbe määramiseks.

Järgmisena otsustati teha ettepanek katastripidajale külade lahkmejoonte täpsustamiseks. Täpsustamine on vajalik eeskätt katastripiiride kulgemise osas. Materjalid külade piiride muudatuste taotlemiseks esitatakse kaardistatuna.

Volikogu kiitis heaks vallavalitsuse

ettepaneku Puhja alevikus nn Kuuse kolmnurgas asuva maa-ala munitsipaalomandisse taotlemiseks Maaomandi sihtotstarve oleks sotsiaalmaa.

Istung lõppes aprillikuisele sünnipäevalapsele Tõnu Hallikule õnnitluste ja lillede üleandmisega.

Pindalatoetusi saab tänavu taotleda maikuus

Heli Raamets
PRIA pressinõunik

Tänavu on pindalatoetuste taotlemise aeg mullusest paar nädalat varasem.

PRIA piirkondlikud bürood ootavad 2.-27. maini maaharijaid taotlema:

- ühtset pindalatoetust ja põllukultuuri kasvatamise toetust;
- põllumajanduslikku keskkonnatoetust;
- ebasoodsamate piirkondade toetust.

Toetust saab isik, kes harib maad õiguslikul alusel, st on maa omanik või omab kehtivat rendilepingut. Soovitame maaomanikul ja rentnikul omavahel kokku leppida selles, kes toetust taotleb ja vormistada kokkulepe kirjalikult, näiteks rendilepingus. Juhul kui selgub, et sama maa peale küsis toetust mitu inimest, siis kontrollib PRIA kohapeal seda, kellel on dokumentide järgi õigus maad kasutada.

Toetust saab taotleda vähemalt 1 ha põllumajandusmaad kohta ja põllu suurus peab olema vähemalt 0,30 ha. Põld, millele toetust taotletakse, peab asuma PRIAs registresse kantud põllumassiivil.

Püsirohumaad säilitamine

2005. aastast alates tuleb taotlusele märkida kogu maakasutus ka siis, kui toetust kõikide põldude kohta ei taotleta. Loomapidajad, kes taotlesid tänavu veiste või uttede kasvatamiseks toetust, kuid ei plaani pindalatoetusi taotleda, peavad siiski esitama PRIA-le maikuus ühtse pindalatoetuse taotluse ja näitama seal ära oma maakasutuse.

Maakasutuse andmed on vajalikud selleks, et tagada edaspidi püsirohumaade pinna säilimine 2005. aasta tasemel.

Ühtne pindalatoetus ja põllukultuuride kasvatamise toetus

Ühtse pindalatoetuse saamiseks tuleb taotlejal kas:

- külvata, istutada või maha panna põllukultuurid või rajada mustkesa 15. juuniks;
- niita või karjatada rohumaad enne 31. juulit ning niide hekseldada või ära vedada (v.a heinaseemnepõllud ning käesoleval aastal rajatud rohumaad);
- kasutusest väljas olevale maale rajada 1. juuliks põllumajanduskultuur või mustkesa või teha 31. juuliks mehhaaniline umbrohutõrje.

Põllumajanduskultuuri kasvatamise toetust saavad nisu ja meslini, rukki, odra, kaera, tritiku, maisi, terasorgo, tatra, hirsi, suhkru- maisi, soja, rapsi, päevalille, herne, põldoa, maguslupiini, lina, läätse, kikerherneste, vikisortide (*vicia sativa L.*, *vicia ervilla Villd*) ja sertifitseeritud heinaseemne kasvatajad. Andmed põldudel tehtud tööde kohta peavad olema kantud põlluraamatusse. Sertifitseeritud heinaseemne põllud peavad olema põldtunnustatud Taimetoodangu Inspeksiooni poolt 20. septembriks.

Ühtse pindalatoetuse ja põllukultuuride kasvatamise toetuse suuruse kinnitab põllumajandusminister pärast seda, kui kõik taotlused on läbi vaadatud.

Põllumajanduslik keskkonnatoetus

Seda toetust taotledes tuleb taotlejal võtta kohustus täita kõiki toetuse saamise nõudeid viis aastat.

Keskkonnatoetuse raames toetatakse tänavu:

- keskkonnasõbralikku tootmist (331-714 kr/ha);
- mahepõllumajanduslikku tootmist (1156-3764 kr/ha);
- eesti, tori ja eesti raskeveo hobuse ning maatõugu veise kasvatamist (2550 kr/loom).

Keskkonnasõbraliku tootmise eest saavad toetust taotleda vaid need, kes said seda toetust ka 2004. aastal.

Põllumajanduslikku keskkonnatoetust saab taotleda isik, kes täidab kogu oma kasutuses oleva põllumajandusmaad üldisi keskkonnatoetuste (on kirjas juhendmaterjal "Abiks taotlejale").

Tänavu on muudatus ka seoses viljavaheldusplaani - see peab olema taotlejal ettevõttes kohapeal. Viljavaheldusplaani tuleb PRIA-le esitada ainult esmakordsel mahepõllumajandusliku tootmise eest toetuse taotlemisel ja kohapealses kontrollis. Eelmisel aastal PRIA-le esitatud viljavaheldusplaani võib taotleja muuta, kuid kõik muudatused kultuuride või põllupindade osas peavad kajastuma taotleja ettevõttes olevas viljavaheldusplaanis. Neid muudatusi PRIA-le ei pea saatma.

Ebasoodsamate piirkondade toetus

Ka seda toetust taotledes tuleb taotlejal võtta kohustus täita toetuse nõudeid viis aastat. Ebasoodsamate piirkondade toetuse suurus on 391 kr/ha aastas ja seda saab isik, kelle põllud asuvad põllumassiividel, mis jäävad 100% ebasoodsamasse piirkonda. Taotlejal tuleb täita kogu oma kasutuses oleva põllumajandusmaad üldisi keskkonnatoetuste nõudeid.

Toetuse taotlemine

Kõigile eelmisel aastal pindalatoetust saanud põllumeestele saadab PRIA aprilli viimasel nädalal postiga kaardid, taotlusvormid ja "Abiks taotlejale". PRIA büroodes on taotluste vastuvõtu ajal tõenäoliselt väga palju rahvast ja seal ei ole võimalik taotlusi täita ning nende täitmist nõustada. Taotluste täitmisel aitavad taotlejaid pindalatoetuste koolituse läbinud nõustajad, kelle kontaktandmed avaldatakse 5. mai Maalehes ja PRIA veebilehel www.pria.ee.

Taotluste vastuvõtt kestab PRIA piirkondlikes büroodes 2.-27. maini. Viimastel päevadel tekkida võivate järjekordade vältimiseks soovitame taotluse esitada mai esimeses pooles. Taotluse esitamisel võtke kaasa isikut tõendav dokument. Kui taotluse esitab keegi teine, mitte taotleja, siis peab tal olema ette näidata taotleja poolt kinnitatud lihtvolikiri. Hilinenud taotlusi võetakse vastu 28. maist kuni 21. juunini, kuid siis vähendatakse toetust 1% iga hilinenud tööpäeva kohta.

Ebasoodsamad piirkonnad (101 valda)

Maakond	Vald
Harjumaa	Anija, Kernu, Kuusalu, Loksa, Padise
Hiiumaa	Emmaste, Kõrgessaare, Käina, Pühalepa
Ida-Virumaa	Avinurme, Maidla, Sonda, Iisaku, Illuka, Lohusuu, Lüganuse, Tudulinna, Vaivara, Alajõe, Aseri, Kohtla, Toila
Jõgevamaa	Pala, Kasepää
Järvamaa	Türi
Läänemaa	Kullamaa, Oru, Risti, Taebla, Lihula, Martna, Nõva, Vormsi, Hanila, Noarootsi, Ridala
Lääne-Virumaa	Vihula, Viru-Nigula
Põlvamaa	Kanepi, Mooste, Orava, Valgjärve, Vastse-Kuuste, Veriora, Mikitamäe, Röpina, Värskä
Pärnumaa	Are, Koonga, Väandra, Audru, Häädemeeste, Saarde, Tali, Tõstamaa, Varbla, Kihnu, Tahkuranna
Raplamaa	Kohila, Kärü, Märjamaa, Vigala
Saaremaa	Kaarma, Laimjala, Leisi, Lümanda, Muhu, Mustjala, Orissaare, Pihtla, Põide, Ruhnu, Torgu, Valjala, Kihelkonna, Kärla, Salme
Tartumaa	Meeksi, Vara, Võnnu, Alatskivi, Mäksa, Peipsiääre, Piirissaare
Valgamaa	Karula, Puka, Põdrala, Sangaste, Taheva, Tõlliste
Viljandimaa	-
Võrumaa	Antsla, Haanja, Lasva, Mõniste, Rõuge, Sõmerpalu, Urvaste, Varstu, Meremäe, Misso, Vastseliina

Taotluse kontrollimine

Põldude registri andmete põhjal kontrollitakse:

- kas taotleja iga põld on vähemalt 0,3 ha ning kas ka pärast kontrollimist on nõuetele vastav pind kokku vähemalt 1 ha;
- kas põllumassiivi, millele toetust taotletakse, on kantud PRIA põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registresse;
- võrreldakse taotluses kirjas olnud põldude pindade summat põllumassiivi kogupindalaga. Juhul kui põldude pindade summa on suurem kui põllumassiivi kogupindala, siis saadetakse taotlejatele ületaotlemise kirjad. Põllumeestel palutakse omavahel kokku leppida, kes kui suure pinna peale toetust taotleb ja sellest PRIA-le teada anda. Vastasel korral kontrollitakse antud põllumassiivil asuvate põldude pindalaid kohapeal.

Pindalatoetuste kohapealsed kontrollid kestavad juulist oktoobrini. Kohapeal kontrollitakse kontrollvalimite alusel vähemalt 5% taotlejatest. PRIA inspektorid kontrollivad, kas taotluses esitatud kultuur on ka tegelikult külvatud, kas maakasutus vastab taotluses kirjas olnule ning kas toetuse saamise nõuded on täidetud. Põldude mõõtmiseks kasutatakse GPS-seadmeid, kas juures põllu pindalast arvatakse mõõtmisel välja üle 2 meetri laiused kraavid, teed jms objektid ning üle 0,01 ha pindalaga kihvinnikud, metsatukad, tiigid jms objektid.

Toetused makstakse välja ajavahemikul 1. detsember 2005 – 30. aprill 2006.

Indrek Pertelson ja Aivar Haller koolitasid Puhja Gümnaasiumi õpilasi

Heiki Rokka

Puhja Gümnaasiumi direktor

Teisipäeval, 26. veebruaril oli Puhja Gümnaasiumi õpilastel võimalus osaleda judoka Indrek Pertelsoni ja koolitusfirma Vain & Partnerid konsultandi Aivar Halleri korraldatud koolitusel.

2. tunni ajal kogunesid kooli võimlasse 1.- 6. klasside lapsed, et kohtuda Indrek Pertelsoniga. Judokas rääkis neile ausast mängust, julgust unistamisest ning õppimise ja treenimise vajalikkusest. Omaette vaatamisväärusteks olid Indreku medalid ja kimono. Meeldejäävaks tegi ürituse võimalus saada Indreku autogrammiga pildi omanikuks, mida olümpiasangar kokkusaamise lõpus kõigile soovijatele lahkelt jagas.

Samal ajal olid vanemate klasside õpilased kogunenud kooli aulasse, kus Aivar Haller rääkis neile sellest, kuidas

oma elust rohkem rõõmu tunda. Ta rääkis suhete ilust ja vabusest ning sellest, kuidas meie elu kvaliteet sõltub meie suhete kvaliteedist. Aivar jutustas loomisest ehk sellest, kuidas iga mõte, sõna ja tegu loob tänast ja homset reaalsust. Sellest, kuidas hirm või armastus iga meie valikut motiveerivad ja mida need kaks sõna sügavuti minnes enda põues peidavad. Tänu Aivari ettekandele said õpilased uusi teadmisi võimust ja sellest, et võimu ehk võimet ei saa keegi meie seest ära võtta, seda saab vaid ära anda - peenrahaks vahetada. Ta rääkis õpilastele kolmest asjast, mis alati meist sõltuvad - hoiakud, töökus ja tarkus.

Seejärel ühines ka Indrek Pertelson vanematele klassidele toimuva koolitusega. Koos Aivar Halleriga tutvustasid nad õpilastele seda, kuidas püstitada eesmärke. Peatähelepanu oli sellel, kuidas püstitada suu-

ri eesmärke ja neid seejärel sihikindla pühendumise abil saavutada. Külalised julgustasid õpilasi mitte kartma suuri eesmärke vaid pigem lühikesi tähtaegu. Innustati uskuma iseendasse mõistma seda, et ükski eesmärk ega saavutus ei ole niivõrd tähtis, kui tähtsad on need positiivsed muutused inimese enda sees, mis teda eesmärgile viivad. Vanematele klassidele mõeldud ettevõtmine kestis kolm koolitundi ja lõppes samuti Indrek Pertelsoni autogrammijagamisega.

Õpilased hindasid kõrgelt saadud uusi teadmisi ning erakordset võimalust kohtuda huvitavate inimestega. Mitmed õpilased võtsid külalistelt kontaktandmed, et saada lisamaterjale ja -teavet käsitatud teemade kohta.



Indrek Pertelson autogramme jagamas

Indrek Pertelson ja Aivar Haller



Fotod: Heikki Rokka



Rentnikeühistu Brikett teatab

Rentnikeühistu Brikett teatab, et 2005. aasta maamaksu tasumise tähtaeg on 25. mai k.a.

Tasuda saab juhatuse liikmete Maimu Vainola, Svetlana Rõndina või Hele-Mai Reinu kätte.

Info telefonil 53824253.

RÜ Brikett juhatus

Puhja lasteaed Pääsusilm teatab



Puhja lasteaed Pääsusilm registreerib uusi lapsi kõiidesse rühmadesse kuni 31. maini 2005 tööpäeviti 9.00 –12.00 ja 13.00 – 16.00

Vajalikud dokumendid:

- avaldus (täidetakse kohapeal)
- lapse sünnitunnistus või selle koopia

Info telefonil 745 1205

Vabatahtlik töö ja Euroopa Vabatahtlik Teenistus

Marit Kannelmäe

Euroopa Noored Eesti büroo programmi assistent

Vabatahtlik töö on üheks oluliseks ressursiks organisatsioonidele, kes on enda tegevuse sidunud mittetulundusliku sektoriga ning sotsiaal- ja noorsootöö valdkonnaga. Vabatahtlikkuse sotsiaalne väärtus seisneb selles, et inimene, kes soovib teisi aidata või ühiskondlikult kasulikku tööd teha, pühendab tegevusse vaba aega, ressursi, energiat ja teadmisi ega soovi tehtu eest tasu. Käimapanevaks jõuks on seejuures motivatsioon ühiskonnas muutusi esile kutsuda. Oluline ei ole mõjude suurus, vaid pigem teadmine, et inimene on andnud endast osa, et parandada ja edendada hetke olukorda.

Laiemast vaatenurgast lähtudes võib väita, et vabatahtlikkusel on suur mõju kodanikuühiskonna kujunemisele. Eestis peetakse kodanikuühiskonda üheks kõige vähem edenenuks demokraatia osaks ning siinkohal on noorteorganisatsioonidel hea võimalus praegust situatsiooni parandada. Kui inimene on varakult vabatahtliku tööga algust teinud, saab see harjumuseks ning mõtteviisiks. Võivad kerkida küsimused noorte inimeste võimalusest või soovist, tekkida isegi etteheited noorte vähesest aktiivsusest, ressursi puudusest või madalast motiveeritusest – väited, et noori, kes tõesti midagi ära soovivad teha on vähe. Paljud hirmud on õigustatud. Tõsi, noore inimese esmaste prioriteetide hulka kuuluvad eelkõige enese täiendamine, koolitamine, raha teenimine ning oma vähestel vabadel tundidel ei leita jaksu maailma parandada. Kuid asja võib vaadata ka teisest küljest – leides ressursid, toe ning esitades piisavad väljakutsed, on paljud noored huvitatud enda proovile panemisest aktiivse ühiskonna liikmena. Siin ongi suur roll noorsootööl põhinevatel organisatsioonidel. Noorte vabatahtlikust edendaval organisatsioonil on võimalus toetada oma piirkonna noorte õppimis- ja arenevõimalusi, kuid võit seejuures ei piirdu vaid noore inimese abistamisega, vaid ka organisatsiooni enda ühiskondlik väärtus muutub.

Euroopa Komisjoni Valge Raamat, mis on Euroopa Liidu noorsoopoliiti-

ka arengusuundade ning -ideede alusmaterjaliks, toob esile, et vabatahtlik teenistus on sotsiaalse osaluse vorm, hariduslik kogemus ning tööalase konkurentsivõime ja ühiskonda loimumise tegur, mis vastab nii noorte kui kogu ühiskonna ootustele. Seetõttu tuleb noorele pakkuda võimalusi enda täiendamiseks ning mitmekülgseks arendamiseks nii tema enda kui ka ühiskonna heaks. Üldmainitud eesmärkidele toetudes on ellukutsutud ka Euroopa Vabatahtlik Teenistus.

Euroopa Vabatahtlik Teenistus on programmi Euroopa Noored alaprogramm, mis võimaldab 18-25-aastastel noortel minna vabatahtlikku teenistusse mõnda teise Euroopa riiki ning mittetulundusühingutel ja asutustel võtta vastu vabatahtlikke mõnest teisest Euroopa riigist. Vabatahtliku teenistuse projektid toimuvad erinevates valdkondades alates tööst laste ja noortega, lõpetades keskkonnakaitse alase tegevusega. Kõik projektid ja vabatahtlikud tegutsevad mittetulunduslikel alustel. Igal vabatahtlikul on koos oma saatva organisatsiooniga võimalik ise välja valida just talle

huvipakkuvaimana näiv tegevusvaldkond ja vastuvõttev projekt.

Euroopa Vabatahtliku Teenistuse läbi teinud noored hindavad oma vabatahtlikuks olemise perioodil peamiselt isiklike väärtushinnangute muutumise kogemust – noored, kes on kuus kuni kaksteist kuud pühendanud vabatahtlikule tööle tunnetavad ning näevad ka koduriigis toimuvat teise pilguga. Kasvab ühiskondlik vastutus ning soov reaalselt midagi kasulikku korda saata. Organisatsioonidele pakub vabatahtlikus teenistuses osalemine võimaluse rikastada igapäevaseid töid uuenduslike ning huvitavate väljunditega – tuua oma tegevusse rahvusvahelist lisaväärtust ning värsket energiat ja ideid ka kohaliku kogukonna arengusse.

Euroopa Vabatahtliku Teenistuse projekti algatajaks võib olla organisatsioon, kes soovib noort teenistusse saata või välisriigist vastu võtta, täiendades seejuures oma organisatsiooni teadmiste ning kogemuste pagasit kui ka toetades noori, kes soovivad anda enda panuse ühiskonna arengusse.

Euroopa Noored Eesti büroo teatab

Kampania Saa Suureks!

ORGANISATSIION, kes sa otsid uusi väljakutseid! Kas, miks ja kuidas kaasata oma ühenduse või asutuse tegevustesse (välis)vabatahtlikku? Kuidas olla abiks noortele uute kogemuste saamisel ning koolitada oma ühendusele tubli järelkasvu?

NOOR vanuses 18-25, kes sa tahad minna Euroopasse vabatahtlikuks! Tule ja otsi infot Euroopa Vabatahtliku Teenistuse programmi kohta.

Euroopa Noored Eesti büroo korraldab kampania raames infoüritused, kuhu on oodatud kõik asjast huvitatud. Üritused toimuvad:

26. mail kell 16 Tartus Klubis Maailm

27. mail kell 16 Sillamäe Eesti Põhikoolis (vene keeles)

28. mail kell 12 Koeru mõisapargis

30. mail kell 16 Tallinnas Arena Teatritsehhis Kultuuritehases Polymer

31. mail kell 16 Pärnu Kontserdimajas

Infoüritusel jagatakse teavet, kuidas Euroopa Liidu poolt rahastatava programmi abil oma organisatsiooni tugevamaks muuta ning milliseid võimalusi ja kasu pakub Euroopa Vabatahtlik Teenistus noorele, Sinu organisatsioonile või asutusele ja kohalikule arengule.

Lisainfot kampania tegevuste kohta leiad: <http://euroopa.noored.ee/saasuureks>

Kui sul pole võimalust üritustel osaleda, külasta meie kodulehte ning leiad põhjaliku info Euroopa Vabatahtliku Teenistuse programmi sisu ja tingimuste kohta!

Tutvumine prügimajandusega

Aili Tamm,
Puhja Gümnaasiumi õpetaja

13. aprillil toimus Puhja lasteaia ja Puhja Gümnaasiumi ühiskülastus Tartu prügimajandusettevõttesse. Sõidu eesmärgiks oli tutvuda lähemalt prügimajandusega. Üritusel osalesid lasteaia vanem rühm, gümnaasiumi 10. klassi õpilased ja huvilised 6A klassist. Külastati järgnevaid prügimajandusettevõtteid Ragn Sells ja Gleanaway.

Ragn Sellsis viis ettevõtte esindaja huvilised prügikogumis- ja sorteerimisjaama, kuhu tuuakse eelnevalt sorteeritud prügi kogu Lõuna-Eestist. Seal oli võimalik näha kogu toimuvat tööd: prügiautod töid kogu aeg uut paberprügi juurde, prügipressid mürisid ja mitmesajakilosid prügipakid rändasid virnadesse, kust need autodega edasi Soome, Rootsi või Lätisse ümbertöötlemisele sõidutatakse. Kokkukogutud plastpudelid saadetakse ümbertöötlemisele Hiinasse, kus neist valmistatakse fliisriiet. Klaastaara sorteerimine käis käsitsi värvi järgi. Värvitu ja roheline klaas läheb ümbersulatusse Järvakanti, ülejäänud klaas transporditakse välismaale ümbertöötlemisele.

Gleanaway on ettevõtte, mis tegeleb



Väikesed ja suured prügimajandusega tutvumas

Autor: Karita Kirbits

Tartu linna ja Tartumaa prügi käitlemisega. Tähe tänaval asuvasse kogumisjaama tuuakse prügi liikide kaupa - eraldi ladustatakse paber, plast, klaastaara, vana kodutehnika, vana mööbel, külmkapid, ohtlikud jäätmed. Prügi kogutakse ja saadetakse ümbertöötlemisele välismaale.

Reisi lõppes sõiduga Aardlapalu prügilasse, kuhu tuuakse kogu Lõuna-Eesti

olmeprügi. Nägime tohutut prügimäge, mida rullis väiksemaks spetsiaaltraktor Väike Volli. Samal ajal töid prügiautod uut prügi järjest juurde. Paari aasta pärast on kavas see prügilala sulgeda, sest see ei vasta uutele tänapäevastele keskkonnanõuetele. Uue prügilala asukoht Lõuna-Eestis ei ole veel teada. Inimeste poolt toodetava prügi hulgad on aga aina kasvavad.

Leidis aset keskkonna-alane matkamäng

Elle Salo
Puhja Gümnaasiumi õpetaja,
matkamängu korraldaja

21. aprillil toimus järjekordne üritus keskkonnaürituste sarjas. Lasteaia vanemale rühmale ja Puhja Gümnaasiumi algklasside õpilastele toimus matkamäng, mille kontrollpunktides olid õpetajad ootamas erinevate loodus- ja keskkonna-alaste ülesannetega. Lapsed pidid tundma kompimise teel erinevaid looduslikke esemeid, nimetama Puhjas kasvavaid puuliike, hindama silma järgi kaugust, leidma paberil õige raja linnust marjadeni ning loodusest erinevaid värve jms. Lõpp-punkti ühises sõprusingis autasustati iga kontrollpunkti parimat võistkonda ning lausuti tänusõnu laste saatjatele ja korraldajatele. Üritus lõppes tervislikult, iga laps sai õuna.



Keskkonna-alane matkamäng

Autor: Karita Kirbits

Keskkonnamängude päev

Helle Silmere

Puhja lasteaia Pääsusilm õpetaja

Puhja kooli ja lasteaia õpetajad peavad väga oluliseks lastele keskkonnahoiu õpetamist. Oma ümbruse hoidmine peaks saama igapäevasele käitumisharjumuseks.

Elu väärtushinnangutele pannakse alus varases lapseas. Lapse meelistegevus on mäng ja kõige rohkem teadmisi ning harjumusi kujunebki mängu kaudu. Seetõttu otsustasid algklasside õpetajad ja lasteaiaõpetajad korraldada lastele ühise keskkonnamängude päeva.

Ettevalmistuse käigus lepiti kokku selles, missugused suured ja väikesed sõbrad koos mängivad ning mida huvitavat ja õpetlikku neil teha tuleb. Kuna selline ettevõtmine toimus juba teistkordselt, siis osati kõike paremini kavandada.

Oodatud päev - **19.aprill** jõudis kätte. Kolm nooremat lasteaiaühikut kohtusid kooliõpilastega lasteaia õuealal. Iga suur sõber sai endale mitu väikest mudilast, et nendega koos ja pisikesi juhendades täita huvitavaid mänguülesandeid. Tähelepanu oli suunatud õuealalt sarnaste looduslike asjade otsimisele ja leidmisele ning looduses toimuva mõistmisele.

Kahte vanemat lasteaiaühikut ootasid õpetaja Maire Sepp ja suured sõbrad kooli staadioni juures pargis. Mängud olid ettevalmistanud koolilapsed ja nemad jälgisid ning vajadusel abistasid lasteaialapsi kontrollpunktides mängukohtadel. Kõigepealt jagati lapsed gruppidesse ja iga grupp pidi endale valima nime kas lille või puu nimetuste hulgast. Seejärel pandi igapäevasele kaela päikesemärk ning grupid suundusid erinevate mängude juurde, kus lisati päikesemärgi juurde kaardike mängitud mängu nimega. Mängu lõppedes oli igal lapsel kaasavõtmiseks viis kaardikest, mis tuletasid meelde neid huvitavaid keskkonnamänge, milleks olid:

- Linnud ja tõugud
- Võlukotike
- Leia sarnased
- Mõõtmine
- Keskkonnasõbralikkus

Lasteaia lapsed ja kasvatajad tänavad õpetaja Maire Seppa ja tema klassi õpilasi, kes nägid palju vaeva mängude korraldamisega ja meeldetuletuskaardikeste valmistamisega. Suured ja väikesed sõbrad lahkusid kooli pargist üksteisele pisikeste kingituste (rosinad ja porgandiviilud) üleandmisega ning sooviga selliseid ühiseid mängu edaspidigi mängida.

Aitäh õpetajatele Külli Korol ja Elle Salo, kes te tulite oma klassi õpilastega lasteaeda, et suurte abiga väikestele keskkonnamänge õpetada.



Uut mängu selgitab õpetaja Marje Norman



I klassi õpilased koos 3-4 aastaste lastega. Õpetajad Külli Korol ja Marje Norman



Henri Kipper, Tuule- Mari Kaarna, Karlis Jõeste, Reiko Hämäläinen, Elina Kaasik, Kristo Kangro, Kevin Uuk-Areda

Fotod: Karita Kirbits

Tartumaa laste IX folklooripäev

Kaja Udso

Puhja seltsimaja juhataja

Naljakuu teisel päeval said Puhja Seltsimajas taas kokku Tartumaa koolide ja kultuuriasutuste laste folkloorirühmad.

Kohale tuldi Ülenurmest, Mäksalt, Nõost, Luunjast, Valgutast, Puhjast, Ilmat-salust ja Unipihast – kõigil rühmadel kaasas esivanemate varalaekast pärit laulud, tantsud, luuletused või pillilood. Kutsuja-



Külalised Anne Maasik ja Heikki-Rein Veromann

Fotod: Kaja Udso

teks, vastuvõtjateks ja ürituse läbiviijateks olid nagu ikka Puhja Seltsimaja ja segarühm Opsal. Külalised jõudsid küll kenasti kohale, kuid oli ka lahkujaid. Nimelt kadus hetk enne ürituse algust elekter. Kus häda kõige suurem seal – lasteaid kõige lähem ja Anti kõige kiirem! Selle aja jook-sul, kuni esinesid folklooripäeva külalised Anne Maasik ja Heikki-Rein Veromann, tekkis lavale justkui võluvael kaks patareidel töötavat makki ja ühelgi kollektiivil ei jäänud oma tantsud tantsimata. Küll tuli aga juhendajatel päris käsikaudu komistades leida tee meie Kutsikuruumi. Edasi oli juba lihtsam – mõni küünlajupp majas ikka leidis ning pirukakausi ja kohvitassi juurde aitas teed leida ka nende isuäratav

lõhn. Kõik see lisas folklooripäevale aga ainult tubli annuse vanaaja hõngu.

Päeva võis lugeda lõppenuks ja õnnestunuks kui kõik esinemised said esine-tud, mõistatused mõistatatud, vägevamad rammumehed välja selgitatud ja tulijad tänatud.

Meie valla poolt oli igale kollektiivile kingituseks õunakott. Tartumaa laste IX folklooripäeva toimumist toetas ka Eesti Kultuurkapitali Tartumaa ekspertgrupp – tänu rahalisele toetusele jäi igale osale-jale üritust meenutama seltsimaja logoga pastapliiats.

Järgmine kokkusaamine sama selts-konnaga on juba juubelihõnguline.



Tartumaa laste folkloorirühmad tantsuhoos

H. Ch. Anderseni 200.sünniaastapäev

Leini Laars

Puhja raamatukogu juhataja

6.aprillil toimus Puhja Seltsimajas val-la nelja raamatukogu ühine traditsiooniline üritus, millega tähistati rahvusvahelist lasteraamatupäeva. Üritus oli pühendatud Hans Christian Anderseni 200. sünniaas-tapäevale.

Üritusele olid kutsutud Puhja Gümnaasiumi parimad lugejad-õpilased. Raamatupäeva avas H. Ch. Anderseniks riietunud õpilane Egert Kont, kes tervitas saabuvaid külalisi sügava kummardusega juba uksele. Hiljem esitas ta põhjaliku üle-vaate kirjaniku elust ja loomingust.

Puhja Gümnaasiumi õpilased esitasid Linda Gottlobi juhendamisel erinevate muinasjuttude põhjal loodud näidendi „Lugu sellest, kuidas Buratino muinasjut-te lappis.“ Laulud õpetas lastele selgeks ja

saatis klaveril Anne Soosaar.

Järgnes traditsiooniline lugejate au-tasustamine raamatute ja tänukirjadega. Neis jagasid Puhja valla raamatukogude juhatajad Sirje Dementjeva, Elga Alberi, Linda Gottlob ja Leini Laars.

Päev lõppes maiustamisega näksi-lauas.

Täname eesti Kultuurkapitali Tartu-maa Ekspertgruppi ja Puhja vallavalitsust ürituse rahalise toetamise eest. Suur tänu ka sotsiaalnounikule Milvi Sepale, samuti Puhja Seltsimaja juhatajale Kaja Udsole ja kunstilisele juhile Vaike Podarile.

Õpilased meenutavad:

Heidi Reial:

Külalisteks olid 4.klassi näiteringlased. Nad esitasid näidendi „Lugu sellest, kui-

das Buratino muinasjutte lappis.“ See näi-dend meeldis mulle väga. Pärast näidendi autasustati parimaid lugejaid raamatute ja aukirjadega ja kostitati rootsi lauas.

Kristiina Lobrev:

See oli meeldejääv päev.

Üks poiss mängis H. Ch. Anderseni. See oli väga ilus poiss ja riietus meenutas kirjanikku. See poiss jutustas meile palju kirjaniku elust. Hiljem esines meie klassi näitering. Raamatupäevast võttis osa ka meie kooli direktor. Pärast etendust kin-kisid raamatukogude juhatajad parimatele lugejatele häid raamatuid. Lõpuks maius-tasime. Oli tõeliselt tore päev!

Inga Konovalova:

Olin rõõmus kingitud raamatu üle ja elasin kaasa näidendi tegelastele.

Võrtsjärve konstaablipiirkonnas juhtunust

Alik Säde

Võrtsjärve konstaablipiirkonna vanemkonstaabel

Puhja vald

09.03.05 kell 12.45 esitas Puhja Gümnaasiumi õpilane Diana Karja Puhja alevikus asuvas Piilu baaris kontrollimiseks võltsitud andmetega Puhja Gümnaasiumi õpilaspileti nr 5/520. Õpilaspiletil oli võltsitud isikukood.

Õöl vastu 25.03.05 on murti sisse Tartumaal Puhja vallas Ristimäel asuvasse garaažidesse. Varastati mitmesuguseid tööriistu ja diiselkütust. Politsei on kinni pidanud kahtlustatava, kes elab Ida-Virumaal.

Kodanik Vladimir hoidis oma elukohas, Puhja vallas õhupüssi mis oli ümber ehitatud väiksekaliibriliseks vintpüssiks. Toimunu suhtes alustati kriminaalmenetlust.

18.04.05 avastati Puhja alevikus Nooruse tänaval korterisse sissemurdmine. Korterist varastati muusikakeskus Philips MC 150. Politsei kahtlustab kuriteos kohalikke noormehi.

11.04.05 murti sisse Puhja alevikus Nooruse tn. kauplusesse Väike Pood millest varastati suitsu ja alkoholi. Politsei kahtlustab kuriteos kohalike noormehi.

Ulilas tabati tagaotsitav Andrei Belov, kes viibis alates 2004 aasta augusti kuust jooksus Tapa erikoolist. Noormees on alates 27.04.05 jälle koolis.

Väärteomenetlused

Õöl vastu 09.04.05 lõhuti Tartumaal Puhja vallas Ulila alevikus Kesk tn. Plastikaken. Politsei on lõhkujad välja selgitanud. Lõhkujaid võib oodata karistus suurusega kuni 6000 krooni, samuti tuleb hüvitada lõhutud akna maksumus.

Koostatud on viis väärteoprotokolle alaealistele isikutele, kolmel korral tubakatoodete tarbimise ja kahel korral alkoholi tarbimise eest.

Konguta vald

27.03.05 varastati Elvas Konguta tee 3A Reinsalu Sport OÜ laohoone kõrval olevalt aluselt metallist esemeid 1 750 krooni eest.

01.04.05 avastati Tartumaal Konguta vallas, et Poole külas asuvasse maako-

dusse on sisse murtud ukسلuku lõhkumise teel. Juhtunu suhtes alustati kriminaalmenetlust.

Rannu vald

23.02.05 avastati Tartumaal Rannu vallas Kulli külas sissemurdmine maa-majja ja kõrvalhoonetesse. Varastatud on metallist esemeid.

Kahele alaealisele isikule koostati väärteoprotokoll alkoholi jooibes viibimise eest.

Võrtsjärve konstaablipiirkond palub seoses kevade tulekuga

Kevad on toonud kaasa koerte ja kasside suurema liikumise. Palju on saabunud teateid liiklusõnnetustest, milles üheks osapooleks on koerad. Õnnetustes kannatavad teie lemmikud! See toob kaasa muret, kurbust ja rahalisi väljaminekuid. Koerte ja kasside omanikud peavad kinni maksma liiklusõnnetustega kaasnevad kahjud, samuti tuleb tasuda määratud karistus - rahaträhv. Sagenevad on ka peremehe järelevalveta koerte rünnakud inimestele. Kannatajateks on tihti jalgrattaga sõitvad lapsed. Koerte ja kasside omanikud peaksid oma lemmikutele rohkem tähelepanu pöörama, et taolisi õnnetusi ära hoida. Politsei tuletab meelde, et koerapidaja kohustus on tagada et tema lemmikloom ei pääseks hulkuma.

Kevade soojus ja ilus ilm meelitavad tegutsema ka ebaausaid inimesi. Palume inimestel pöörata tähelepanu nõ "metalliotsijatele", kes koguvad küladest müügiks metalli. Pahatihti tungivad seesugused otsijad võõrastele territooriumitele ja kodudesse, viiakse ära mitte ainult metall vaid ka väärtuslikud asjad ja esemed. Seoses sellega tuleks olla tähelepanelikud võõraste isikute ja sõidukite suhte. Kahtlastest isikutest ja sõidukitest palume teatada piirkonna konstaablitele telefoni teel või kasutada võimalusel elektroonilist kirjavahetust, mis võimaldab operatiivselt teadetele reageerida. Koos saame ära hoida vargused ja varalise kahju tekkimise.

Politsei ei jõua igale poole. Teie tähelepanekute järgi ja vastavalt vajadusele saab politsei koostada patrullmarsruute ja tihendada patrullkäike.

Kordame üle Võrtsjärve konstaablipiirkonna piirkonnakonstaablite telefoninumbreid ja e-mailide aadressid.

Alik Säde 53307118, 5189717,
alick.sade@louna.pol.ee

Jaanus Tera 53308119
jaanus.tere@louna.pol.ee

Janek Lepik 53308117
janek.lepik@louna.pol.ee

Tiit Treial 53308121
tiit.treial@louna.pol.ee

Õöpäevaringselt saab helistada 112 ja 110

Õpilaspileti võltsimine ja võltsitud õpilaspileti kasutamine on karistatav

Alik Säde

Võrtsjärve konstaablipiirkonna vanemkonstaabel

Alates jaanuarikuust on politseile on saabunud mitmeid vihjeid selle kohta, et vanemate klasside õpilased kasutavad õpilaspileteid, mis on võltsitud.

Põhiliselt võltsitakse õpilaspiletil isikukoodi ja pilte. Võltsitud õpilaspiletiga püütakse omandada õigust tarbida ja osta tubakatooteid, alkoholi ning pääseda ööklubidesse. Politsei on õpilaspileteid pisteliselt kontrollinud ja märtsikuu algul esitas üks õpilane võltsitud isikuandmetega õpilaspileti. Ta lootis, et võltsitud õpilaspiletiga omandab ta õiguse tarbida tubakatoodeid ja rikkumisele ei järgne karistust.

Kehtiv seadusandlus näeb ette karistuse nii dokumendi võltsimise kui ka võltsitud dokumendi kasutamise eest. Nimetatud kuritegude toimepanemise korral määratakse Karistusseadustiku § 344 ja § 345 alusel karistus alates rahaträhvist kuni 3-aastase vangistuseni.

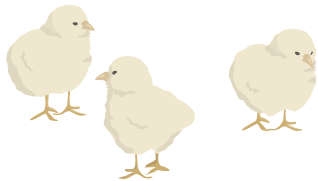
Õpilaspiletite võltsimistest on teavitatud piirkonna koole ja ka edaspidi kontrollib politsei õpilaspileteid tähelepanelikult. Seoses sellega soovib politsei vanematel koos lastega õpilaspiletid üle vaadata ja vajadusel nõ "omakäeliste pisi-parandustega" õpilaspiletid välja vahetada korrektsete õpilaspiletite vastu. Selline tegevus aitab edaspidi vältida arusaamatusi, viha ja pisaraid.

ÕNNITLEME

Anneli Kaarna ja Mark Orav
sündis tütar
Katrin Kaarna
06.04.2005

Ljubov Panova ja Sergei Lindikrei
sündis poeg
Daniel Lindikrei
22.04.2005

Maria Lakka
sündis poeg
Aleksander-David Lakka
27.04.2005

**Õnnitleme eakaid sünnipäevalapsi**

97	AMANDA JÄRV	Puhja alevikust	07.05
87	LEIDA RAIDAL	Puhja alevikust	07.05
83	LINDA PEDJA	Puhja alevikust	01.05
81	EDUARD METSIK	Kureküla külast	06.05
81	ENDLA GÄRTNER	Puhja alevikust	18.05
81	AKSELLA KÄOMETS	Järvaküla külast	21.05
75	KENITA AUN	Kaimi külast	01.05
75	ETHEL TAMM	Kureküla külast	08.05
75	HUBERT SILD	Puhja alevikust	19.05
70	VIRVE TAMM	Tännassilma külast	11.05
70	TATJANA BATOVA	Puhja alevikust	18.05
70	SALME HAUG	Vihavu külast	25.05
70	EVI POOLAKESE	Ulila alevikust	29.05
70	MIRALDA KARU	Puhja alevikust	30.05

**MÄLESTAME**

LINDA REINHOLD
09.08.1912 - 08.04.2005

MARIA TORGAŠOVA
07.02.1923 - 09.04.2005

VOLDEMAR KÖNNUSSAAR
19.07.1935 - 26.04.2005

LIIDIA MININA
10.03.1917 - 05.05.2005

EDUARD JUT
16.06.1926 - 05.05.2005

Seltsimaja annab teada

Kaja Udso
Puhja seltsimaja juhataja

Laupäeval, 28. mail kell 14.00
Võnnus toimub Kaera – Jaani
VÖISTLUSTANTSIMINE
Osaleb seltsimaja neidude rühm "Puhjapiigad"

Pühapäeval, 29. mail kell 16.00
Elva lauluväljakul
TARTUMAA LUSTIPIDU
Esineb seltsimaja seenioride tantsurühm "Sügisöied"

10 – 12. juuni Tartus
VAIMULIK LAULUPIDU "Tarkuse allikale"
Osaleb seltsimaja naiskoor "Läte"

**Puhja ja Konguta
valla rattapäev**

21. mail kell 11.00
Puhja spordiplatsil

Rattamatk (10 ja 25 km)

Kepikõnd

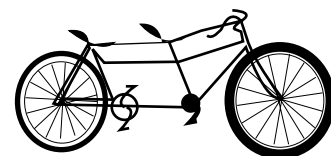
**Vigursõidu-, aeglussõidu ja kiirus-
võistlused**

Viktoriin

Auhinnad ja supp

Hea tuju ja suurepärane seltskond

Osalemistasu 10 EEK

**PUHJA VALLA LEHT**

Väljaandja Puhja Vallavolikogu ja Vallavalitsus 61301
TARTUMAA
TEL: 730 0641
TOIMETAJA GEA KÕVERJALG
TEL: 53 418 231
E-POST: TOIMETAJA@PUHJA.EE
TRÜKITUD OÜ TARTUMAA TRÜKIKOJAS
TRÜKIARV: 1050